

Uvođenje eura u Republici Hrvatskoj

Lovrić, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:700307>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-12**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

MATEA LOVRIĆ

UVOĐENJE EURA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

Pula, 2023.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

MATEA LOVRIĆ

UVOĐENJE EURA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Završni rad

JMBAG: 0303065324, redovitastudentica

Studijskismjer: Ekonomija

Predmet: Međunarodna ekonomija

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Ekonomija

Znanstvena grana: Međunarodna ekonomija

Mentorica: dr.sc. Ines Kersan-Škabić

Pula, rujan 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika _____ ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljeni način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____

Sadržaj:

1. UVOD	1
2. TEORIJA OPTIMALNOG VALUTNOG PODRUČJA	3
2.1. Glavne odrednice teorije optimalnog valutnog područja.....	3
3. UVOĐENJE EURA	8
3.1. Ekonomska i monetarna unija	8
3.2. Pregled konvergencijskih kriterija	10
4. UVOĐENJE EURA U REPUBLICI HRVATSKOJ	13
4.1. Pravna osnova	13
4.2. Proces zamjene valute	14
4.3. Koristi uvođenja eura u RH	16
4.4. Rizici i troškovi uvođenja eura u RH.....	19
5. UČINCI UVOĐENJA EURA U REPUBLICI HRVATSKOJ	20
5.1. Utjecaj na inozemna izravna ulaganja.....	21
5.2. Utjecaj na turizam	23
5.3. Javno mnijenje o potpori uvođenju eura u Republici Hrvatskoj	25
6. ZAKLJUČAK	27
Literatura	28
Popis slika, tablica i grafikona	32
SAŽETAK	33
SUMMARY	34

1. UVOD

Uvođenje eura kao službene valute značajan je korak za Republiku Hrvatsku, kako u gospodarskom tako i u političkom smislu. Ova promjena znači prelazak na jedinstvenu valutu ekonomske i monetarne unije Europske unije i dublje povezivanje s ostalim zemljama europodručja. S obzirom na važnost i implikacije takve odluke, uvođenje eura u Hrvatsku iziskivalo je pažljivo planiranje, pripreme i analizu različitih aspekata i izazova koji prate taj proces. Hrvatska se, kao članica Europske unije od 2013. godine, obvezala na pridruživanje europodručju i usvajanje eura kao svoje valute. Ta odluka ima za cilj pridonijeti daljnjoj integraciji Hrvatske u europsko gospodarstvo te omogućiti lakše i transparentnije poslovanje i potaknuti rast trgovine unutar europodručja. Uvođenje eura također ima potencijal za jačanje povjerenja investitora, poticanje stranih ulaganja i stvaranje novih poslovnih prilika.

Pripreme za uvođenje eura u Hrvatsku obuhvaćale su temeljitu analizu i ispunjavanje ekonomskih kriterija koje zemlja mora zadovoljiti prije ulaska u europodručje. Ti kriteriji uključuju: stabilnost cijena, fiskalnu održivost, stabilnost tečaja i dugoročne kamatne stope. Osim toga, potrebno je osigurati i prilagoditi infrastrukturu financijskog sustava kako bi mogla poduprijeti prelazak na euro. Valja naglasiti da uvođenje eura u Republici Hrvatskoj donosi i određene izazove. Potrebno je bilo educirati građane i poduzetnike o novim novčanicama i kovanicama te ih informirati o promjenama u svakodnevnim financijskim transakcijama.

Cilj je ovog završnog rada je analizirati proces uvođenja eura u Republici Hrvatskoj, istražiti s njime povezane prednosti i izazove te pružiti uvid u korake koje je trebalo poduzeti kako bi se zajamčio uspješan prelazak na euro. Uvođenje eura u Hrvatsku složen je i sveobuhvatan proces koji je iziskivao blisku suradnju i koordinaciju različitih dionika, uključujući vladu, središnju banku, financijske institucije, poduzetnike i građane. Kroz temeljitu analizu i pripremu bilo je moguće ostvariti uspješan prelazak na euro i iskoristiti prednosti pridruživanja europodručju.

Rad se sastoji od šest poglavlja. Nakon uvodnog poglavlja u drugom poglavlju iznosi se kratak pregled teorije optimalnog valutnog područja u kontekstu uvođenja jedinstvene valute, s posebnim naglaskom na radove Roberta Mundella, Ronalda McKinnona i Petera Kenena. Treće poglavlje odnosi se na faze stvaranja ekonomske i monetarne unije i njezine glavne ciljeve te konvergencijske kriterije za pristupanje ekonomskoj i monetarnoj uniji. Četvrto poglavlje bavi se uvođenjem eura u Republici Hrvatskoj: uz utvrđivanje pravne osnove u njemu se detaljnije opisuje sam proces zamjene valute i razmatraju koristi te troškovi i rizici eura kao nove valute u Hrvatskoj. Peto poglavlje usmjereno je na utjecaj uvođenja eura, konkretno na inozemna izravna ulaganja, turistički sektor i porast cijena. Na kraju poglavlja kratko se analizira mišljenje građana Republike Hrvatske o prelasku na novu valutu.

U radu su korištene induktivna metoda, metoda deskripcije, metode analize i sinteze te metoda klasifikacije.

2. TEORIJA OPTIMALNOG VALUTNOG PODRUČJA

2.1. Glavne odrednice teorije optimalnog valutnog područja

Spremnost za uvođenje zajedničke valute može se, među ostalim, analizirati teorijom optimalnog valutnog područja. U najširem smislu, optimalno valutno područje optimalna je geografska domena jedne ili više jedinstvenih valuta, čiji su tečajevi neopozivo fiksni (Bilas, 2005). Teorija optimalnog valutnog područja razmatra se kao dio problematike vezane uz izbor optimalnog deviznog režima. U načelu se raspravlja o izboru između fiksnog ili fleksibilnog tečaja gdje je monetarna unija režim fiksnog deviznog tečaja (Brkić, Šabić, 2017).

U prvoj, tzv. pionirskoj fazi razvoja teorije optimalnog valutnog područja ističu se tri ključna rada: Mundellov rad iz 1961., McKinnonov rad iz 1963. i Kenenov rad iz 1969. godine. U nastavku se detaljnije objašnjavaju najvažnije pretpostavke svakog od njih.

Mundellov rad

Američki ekonomist Robert Mundell 1961. godine utemeljuje teoriju optimalnog valutnog područja i postavlja pitanje trebaju li zemlje koje sudjeluju u zajedničkom tržištu i planiraju ekonomsku uniju imati i vlastite nacionalne valute koje međusobno fluktuiraju ili je bolje rješenje uvesti zajedničku valutu. Na početku valja istaknuti da Mundellov teorijski pojam područja nije isto što i stvarni politički pojam države (Bilas, 2005).

Mundell smatra da je optimalno valutno područje ono koje ima vrlo visoku mobilnost proizvodnih čimbenika, naročito rada (Bilas, 2005). Radnici iz zemalja ili regija pogođenih recesijom pritom odlaze u zemlje ili regije u ekspanziji. Prema Mundellu, veća mobilnost tih čimbenika znači manju potrebu za instrumentima prilagodbe te u konačnici i lakšu provedbu zajedničke monetarne politike (Brkić, Šabić, 2017). Međutim, kako ističe Kersan-Škabić (2015), mobilnost rada u praksi nailazi na niz teškoća, ponajprije opće kulturne i jezične razlike, prepreke na institucionalnoj razini, rizik od nezaposlenosti, obiteljsku situaciju pojedinca itd.

Mundell nadalje tvrdi da postoji značajna razlika između prilagodbe šokovima unutar valutnog područja s jedinstvenom valutom i područja s više valuta. Kako bi podržao svoje tvrdnje, pruža primjere prilagodbe u različitim situacijama pogođenima asimetričnim šokovima potražnje.

McKinnonov rad

Ronald McKinnon 1969. dopunjuje Mundellova razmatranja pritom posebno ističe stupanj ekonomske otvorenosti zemalja u okviru teorije optimalnog valutnog područja. Konkretno, kad je riječ o ekonomskoj integraciji, McKinnon smatra da veća otvorenost zemlje u smislu sudjelovanja u trgovinskim tokovima s ostalim zemljama znači i veće koristi od usvajanja zajedničke valute (Kersan-Škabić, 2015).

U vezi s trgovinskom integracijom McKinnon ističe da će malim gospodarstvima više odgovarati stvaranje monetarne unije s većim vanjsko trgovinskim partnerima. Mala i otvorena gospodarstva raspolažu velikim udjelom međunarodno razmjenjivih dobara, što znači da fluktuacije deviznog tečaja preko cijena tih dobara utječu na domaću inflaciju, neminovno smanjujući učinkovitost deviznog tečaja. S druge strane, velika i otvorena gospodarstva imat će više koristi od monetarne neovisnosti zbog manjeg udjela međunarodno razmjenjivih dobara (Brkić, Šabić, 2018).

McKinnon smatra da se stabilnost cijena može postići kroz fiksni devizni tečaj u otvorenoj ekonomiji, pod uvjetom da su vanjske cijene stabilne. Međutim, u slučaju vanjskih šokova cijena naglašava da je fluktuirajući devizni tečaj poželjniji za postizanje stabilnosti cijena, posebice u vrlo otvorenoj ekonomiji (Bilas, 2005).

Kenenov rad

Pri analizi teorije optimalnog valutnog područja Peter Kenen usredotočuje se na pitanje diversificiranosti gospodarske strukture, odnosno proizvodnje i potrošnje. Ističe da je u zemljama s diversificiranom strukturom gospodarstva utjecaj agregatnih šokova u određenim industrijskim sektorima manji. U tom je slučaju manje vjerojatno da će poremećaji u jednom sektoru znatno utjecati na ukupna gospodarska kretanja (Brkić,

Šabić, 2018).

Prema Kenenu, diversifikacija proizvoda neizostavan je kriterij u određivanju poželjnosti uvođenja fiksnog deviznog tečaja odnosno jedinstvene valute. Ako se potražnja za određenim proizvodom smanjuje, a zemlja koja taj proizvod proizvodi izvozi širok asortiman proizvoda, nezaposlenost koja iz toga proizlazi bit će manje ozbiljna nego u slabije diversificiranim gospodarstvima. Tvrdi da će se diversificirana gospodarstva rijetko suočiti s promjenama u potražnji za svojim proizvodima, što znači i manji utjecaj asimetričnih šokova (Bilas, 2005).

Kenen ističe i važnost fiskalne integracije za ublažavanje asimetričnih šokova. Zemlja članica monetarne unije lakše će se suočiti s asimetričnim šokovima ako unija ima odgovarajući fiskalni transforni sustav za zemlje u krizi (Brkić, Šabić, 2018).

Na temelju radova nastalih u prvoj fazi teorije optimalnog valutnog područja (od ranih 1960-ih do ranih 1970-ih) može se utvrditi sljedećih sedam glavnih argumenata za uvođenje zajedničke valute. Ukratko:

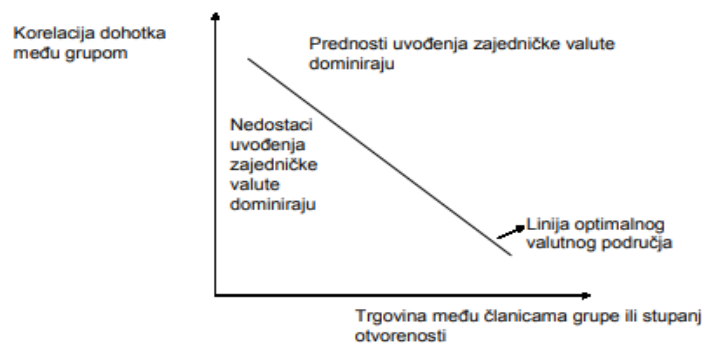
1. Fleksibilnost cijena i plaća: Friedman (1953.) tvrdi da članice monetarne unije trebaju imati određenu razinu fleksibilnosti cijena i plaća radi amortizacije šokova u pojedinačnim zemljama (Brkić, Šabić, 2018).
2. Mobilnost faktora proizvodnje: prema Mundellu (1961.), ključna odrednica optimalnih valutnih područja jest mobilnost radne snage, koja rezultira manjom potrebom za nominalnim deviznim tečajem kao instrumentom prilagodbe (Kersan-Škabić, 2015).
3. Visok stupanj integracije financijskih tržišta: Ingram (1962.) ističe da visok stupanj financijske integracije znači da će i najmanja promjena kamatnih stopa uzrokovati ravnotežno kretanje kapitala. Integracija financijskog tržišta isto tako doprinosi smanjenju kamatnog diferencijala među zemljama, što u konačnici znači učinkovitiju raspodjelu resursa (Kersan-Škabić, 2015).
4. Visok stupanj usklađenosti poslovnih ciklusa i ekonomskih šokova: ako su poslovni ciklusi u zemljama usklađeni, one su izložene sličnim šokove agregatne ponude i

potražnje (Brkić, Šabić, 2018).

5. Sličnost stopa inflacije: doprinosi stabilnosti uvjeta trgovine, što znači i ravnotežu u tekućoj bilanci i manju potrebu za prilagodbama putem nominalnih tečajeva (Kersan-Škabić, 2015).
6. Diversifikacija strukture gospodarstva: prema Kenenu (1969.), u diversificiranom gospodarstvu smanjena je važnost deviznog tečaja kao instrumenta makroekonomske prilagodbe i ublažen agregatni utjecaj šokova u pojedinačnim sektorima (Brkić, Šabić, 2018).
7. Fiskalna i politička integracija: prema Kenenu (1969.), ta je vrsta integracija nužna za dugoročnu održivost monetarne unije jer smanjuje potrebu za nominalnim tečajem kao instrumentom prilagodbe (Brkić, Šabić, 2018).

Naposljetku, kako ističe Kersan-Škabić (2015.), u obzir treba uzeti i veličinu gospodarstva. Područje na kojem će se uvesti zajednička valuta mora biti dovoljno veliko kako bi se lakše održala stabilnost tečaja.

Slika 1. Ključni kriteriji za formiranje monetarne unije

Izvor: Bilas, V. (2005). *Teorija optimalnog valutnog područja; euro i Europska monetarna unija*. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, 3 (1), 39-53.

Iz slike broj 1 proizlazi da u slučaju veće korelacije dohodaka među potencijalnim članicama valutne unije (tj. sličniji dohoci i veća međusobna trgovina) prevladavaju prednosti uvođenja zajedničke valute. To znači da je prihvaćanje jedinstvene valute optimalno za tu grupu zemalja. S druge strane, nedostaci uvođenja zajedničke valute

prevladavaju ako je stupanj međusobne trgovine među članicama manji, a razlike u dohocima veće (Bilas, 2005).

Zaključno, teorija optimalnog valutnog područja temelj je EMU-a i koristan alat za procjenu troškova i koristi uvođenja jedinstvene valute. Opisane hipoteze i primjeri mogu pružiti uvid u bitne sastavnice tog procesa, posebno kad je riječ o prilagodbi šokovima, postizanju stabilnosti cijena i konvergenciji.

3. UVOĐENJE EURA

U ovom poglavlju bit će više riječi o povijesti ekonomske i monetarne unije i eura te će se dati sažet pregled relevantnih konvergencijskih kriterija za ulazak u EMU.

3.1. *Ekonomska i monetarna unija*

Ekonomska i monetarna unija (EMU) rezultat je postupnog gospodarskog integriranja zemalja članica Europske unije (EU) i jedan od njezinih temeljnih stupova. Odnosi se na proširenje jedinstvenog tržišta EU-a, koje podliježe zajedničkim odredbama o proizvodima i slobodnom kretanju robe, kapitala i radne snage te zajedničkoj valuti (Europski parlament, 2023). Riječ je o specifičnoj monetarnoj integraciji koja počiva na međusobnom povezivanju i bliskoj suradnji država članica EU-a (Bukovšak, Noršić, Šošić, 2003), a postupan razvoj gospodarstva zemalja kandidatkinja u konačnici rezultira prihvaćanjem jedinstvene valute (Samardžija, Staničić, Nikić, 2000).

EMU je u načelu osmišljen kako bi se u okviru odgovarajućih ekonomskih i monetarnih politika doprinijelo održivom gospodarskom rastu i visokoj stopi zapošljavanja (Europski parlament, 2023). Temelji se na ideji o europskom monetarnom sustavu (engl. *European Monetary System*(EMS)) koji bi zajamčio dugoročnu monetarnu stabilnost (Bukovšak, Noršić, Šošić, 2003).

Pridruživanje EMU-u državama donosi brojne koristi, među ostalim transparentnost i usporedivost cijena, smanjenje transakcijskih troškova u području trgovine, bolju raspodjelu resursa te manji rizik od špekulativnih napada (Kersan-Škabić, 2015).

S druge strane, zemlje gube suverenitet u vođenju vlastite monetarne politike, a odluke o kamatnim stopama donosi Europska središnja banka. EMU isto tako iziskuje usklađivanje fiskalnih politika i smanjenje javnog duga kako bi se osigurala fiskalna održivost (Blanchard, 2003). Ne treba zanemariti ni problem asimetričnosti šokova budući da zemlje više ne mogu upotrebljavati tečaj kao instrument za prilagodbu šokovima. Upravo je u tom kontekstu važno ispunjavanje kriterija optimalnog valutnog područja, koji

će doprinijeti smanjenju asimetričnosti (Kersan-Škabić, 2015).

Ekonomska i monetarna unija bila je ambicija EU-a još od kraja 1960-ih kako bi se poduzećima olakšala prekogranična trgovina, doprinijelo gospodarskoj stabilnosti te uvelo više izbora za potrošače. No to su onemogućile brojne političke i gospodarske prepreke, u prvom redu slaba politička predanost, podjele oko ekonomskih prioriteta i previranja na međunarodnim tržištima (Europska unija, 2023).

Međunarodna valutna stabilnost koja je vladala neposredno nakon rata nije potrajala. Turbulencije na međunarodnim valutnim tržištima ugrozile su zajednički sustav cijena zajedničke poljoprivredne politike, glavnog stupa tadašnje Europske ekonomske zajednice. Zbog naftne krize i drugih šokova kasniji pokušaji da se postigne stabilan tečaj bili su neuspješni, sve dok 1979. nije pokrenut Europski monetarni sustav (Europska unija, 2023). U sustav su se uključile Njemačka, Francuska, Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Danska, Irska i Italija, a jedna od njegovih glavnih sastavnica bila je europska valutna jedinica (engl. *European Currency Unit*(ECU)). Na temelju zajedničke košarice valuta izračunavao se paritet deviznih tečajeva i njihova odstupanja (Bukovšak, Noršić, Šošić, 2003). Uspostavljena je dotad nezabilježena koordinacija monetarnih politika između zemalja EU-a, a sustav je uspješno funkcionirao više od desetljeća (Europska unija, 2023).

Jedinstveni monetarni režim u Europi pretvoren je u konkretan plan krajem 80-ih godina 20. stoljeća, kada su pod predsjedanjem Jacquesa Delorsa guverneri središnjih banaka zemalja EU-a izradili tzv. Delorovo izvješće o koracima za stvaranje EMU-a (Bukovšak, Noršić, Šošić, 2003).

Uspostava EMU-a obuhvaćala je tri faze (Kersan-Škabić, 2015):

- U 1. fazi (od 1990. do 1993.) liberalizirani su tokovi kapitala među državama članicama EU-a i povećana je koordinacija monetarnih politika.
- U 2. fazi (od 1994. do 1998.) uspostavljen je Europski monetarni institut (engl. *European Monetary Institute* (EMI)), a jedan od njegovih glavnih ciljeva bilo je unapređenje suradnje nacionalnih banaka kako bi se zajamčila stabilnost

cijena.

Na konferenciji u Madridu 1995. Europsko vijeće definiralo je završne faze uspostave EMU-a i odabralo naziv jedinstvene europske valute – euro, a na konferenciji u Dublinu 1996. donijelo je zakonodavni okvir za uvođenje eura. Vijeće ministara odabralo je 11 zemalja koje su 1. siječnja 1999. postale članice monetarne unije: Austrija, Belgija, Finska, Francuska, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Njemačka, Portugal i Španjolska, a 2001. naknadno im se pridružila Grčka (Bukovšak, Noršić, Šošić, 2003).

- U 3. fazi (od 1999. do 2002.) s radom je započela Europska središnja banka (engl. *European Central Bank* (ECB)), a euro se počeo upotrebljavati u gotovinskom prometu (Kersan-Škabić, 2015).

Zamjenu novčanica i kovanica obavljale su nacionalne središnje banke i poslovne banke te je definirano razdoblje dvojne cirkulacije gotovine pojedinih nacionalnih valuta i eura (Bukovšak, Noršić, Šošić, 2003). Nacionalne valute potpuno su zamijenjene 28. veljače 2002., a 1. ožujka 2002. euro je postao jedino zakonsko sredstvo plaćanja u zemljama EMU-a (Šimić 2002).

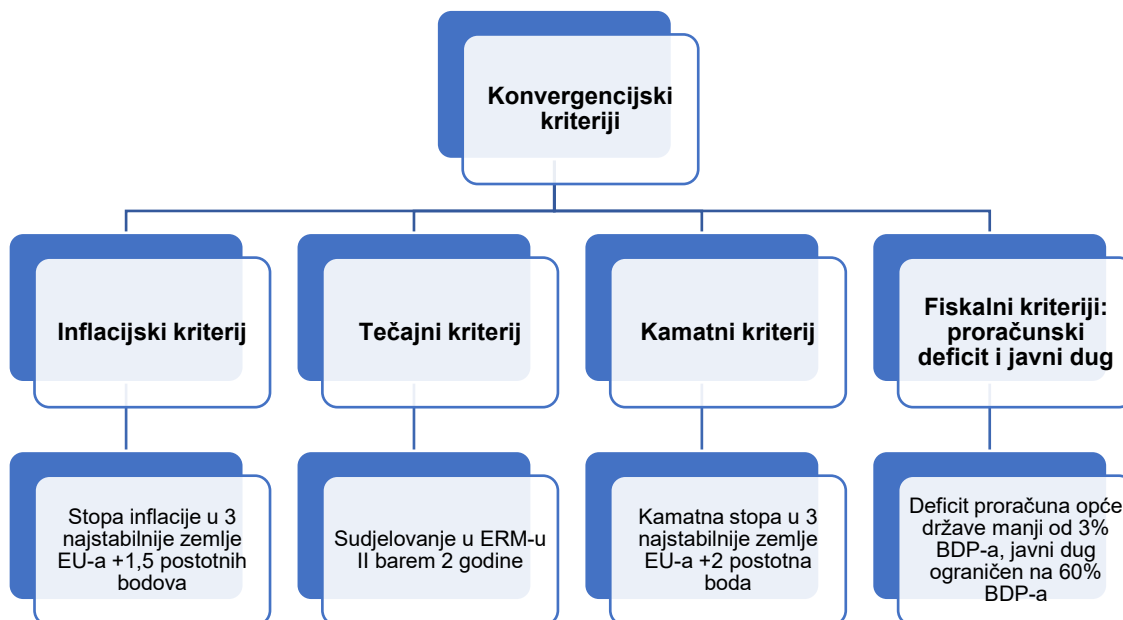
Euro je nakon toga uveden u Sloveniji (2007.), Cipru (2008.), Malti (2008.), Slovačkoj (2009.), Estoniji (2011.), Latviji (2014.) i Litvi (2015) te Hrvatskoj, koja je 2023. postala dvadeseta država članica europodručja (Euro.hr). Nove članice EMU-a većinom su imale pozitivna očekivanja od prelaska na jedinstvenu valutu, no postojala je i određena zabrinutost, u prvom redu zbog utjecaja eura na rast cijena. Dobrim rješenjem za uklanjanje tih bojazni pokazale su se informativne kampanje za javnost i poziv građanima na praćenje i prijavljivanje porasta cijena, kao i razdoblje dvojnog iskazivanja cijena (Kersan-Škabić, 2015).

3.2. Pregled konvergencijskih kriterija

Konvergencijski kriteriji ili kriteriji iz Maastrichtskog ugovora skup su ekonomskih uvjeta koje zemlje moraju ispuniti kako bi postale članice EMU-a i posljedično usvojile euro kao zajedničku valutu. Njima se nastoji osigurati stabilnost i ekonomska

konvergencija među potencijalnim članicama EMU-a. Konvergenzijski kriteriji obuhvaćaju četiri područja: stabilnost cijena, javne financije, kamatne stope i devizni tečaj (Europsko vijeće, Vijeće Europske unije, 2020).

Slika 2. Konvergenzijski kriteriji za pristupanje europodručju

Izvor: Samardžija, V, Staničić, M i Nikić, G.(2000). *Hrvatska i Europska unija: koristi i troškovi integriranja*. Zagreb: Institut za međunarodne odnose (IMO)

Kako detaljnije opisuju Samardžija, Staničić, Nikić (2000), sudjelovanje u monetarnoj uniji podliježe ispunjavanju sljedećih konvergenzijskih kriterija (slika 2.):

1. Inflacijski kriterij (visok stupanj cjenovne stabilnosti): stopa inflacije ne smije premašiti za više od 1,5 postotnih bodova stopu inflacije u trima zemljama s najstabilnijim cijenama.
2. Tečajni kriterij (stabilan tečaj): zemlja mora poštovati granice fluktuacije mehanizma valutnih tečajeva najmanje dvije godine prije pridruživanja monetarnoj uniji.

3. Kamatni kriterij (održivost konvergencije): prosječne nominalne dugoročne kamatne stope ne smiju premašiti za više od 2 postotna boda kamatne stope u trima zemljama s najstabilnijim cijenama.
4. Fiskalni kriteriji (održivost financijske pozicije vlade): proračunski deficit ne smije prelaziti 3% BDP-a, a javni dug ograničen je na 60% BDP-a.

Ispunjavanje konvergencijskih kriterija preduvjet je za uspješnu jedinstvenu monetarnu politiku. Zemlje poduzimaju mjere u zajedničkom interesu, s naglaskom na koordinaciji gospodarskih politika, usklađivanju poslovnih ciklusa i općoj stabilnosti (Bukovšak, Noršić, Šošić, 2003). Ispunjavanje tih kriterija svojevrsno je jamstvo drugim članicama EMU-a da nova članica ima dovoljno snažno gospodarstvo i može doprinijeti stabilnosti cijelog sustava (Europsko vijeće, Vijeće Europske unije, 2020).

4. UVOĐENJE EURA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U ovom poglavlju detaljnije se raspravlja o pravnoj osnovi za uvođenje eura, koracima u procesu zamjene valute te koristima, rizicima i troškovima uvođenja eura u RH.

4.1. Pravna osnova

Pravna osnova za uvođenje eura u RH sadržana je u Ugovoru o pristupanju Republike Hrvatske Europskoj uniji i Protokolu br. 13 o izmjeni Ugovora o funkcioniranju Europske unije. Taj Ugovor, koji je stupio na snagu 1. srpnja 2013., utvrđuje proces pristupanja Hrvatske EU-u, uključujući prihvaćanje eura kao službene valute. Članak 140. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (ranije poznat kao članak 121. Ugovora o funkcioniranju Europske zajednice) propisuje pravne uvjete za usvajanje eura. Prema tom članku, države članice koje ispunjavaju određene ekonomske i pravne uvjete mogu usvojiti euro kao svoju valutu (Eur-lex, 2023).

Kako je navedeno u prethodnom poglavlju, jedan od uvjeta za pristupanje monetarnoj uniji jest sudjelovanje u tečajnom mehanizmu ERM II. Kao prvi korak prema ulasku Hrvatske u ERM II, na sastanku Euroskupine u srpnju 2019. prihvaćeno je pismo namjere kojim se Hrvatska obvezala na provedbu niza mjera koje obuhvaćaju nadzor bankovnog sustava, jačanje okvira makroprudencijalne politike, jačanje okvira za sprečavanje pranja novca, poboljšanje sustava prikupljanja, obrade i objave statističkih podataka, unapređenje upravljanja u javnom sektoru te smanjenje administrativnog i financijskog opterećenja za gospodarstvo (Vlada RH, 2019).

U lipnju 2022. Europska komisija i ECB objavile su izvješće o konvergenciji u kojem se navodi da Hrvatska ispunjava sve kriterije nominalne konvergencije (Ministarstvo financija, Vlada RH). Konkretno, stopa inflacije kojom se utvrđuje ispunjavanje kriterija stabilnosti cijena iznosila je 4,7% (referentna vrijednost 4,9%). Vrijednost tečaja (na dan 25. svibnja 2022.) bila je 7,5355 za euro, odnosno vrlo blizu središnjeg pariteta ERM-a II. Dugoročne kamatne stope bile su ispod referentne vrijednosti od 2,6% i iznosile su 0,8%.

Kad je riječ o fiskalnim kriterijima, proračunski deficit bio je malo ispod referentne vrijednosti od 3%. Premda je omjer duga iznosio 79,8% BDP-a (a referentna vrijednost iznosi 60%), kriterij je ispunjen budući da je zabilježeno zadovoljavajuće smanjenje u odnosu na njegovu najvišuvrijednost (87,% BDP-a u 2020.) (Europska središnja banka, 2022.)

Tablica 1. Kriteriji koje je RH zadovoljila da bi pristupila u EMU

Kriterij	Referentna vrijednost	Hrvatska
Stopa inflacije	4,9%	4,7%
Stabilnost tečaja	Fluktucija blizu središnjeg pariteta	7,5355 HRK za EUR
Dugoročne kamatne stope	2,6%	0,8%
Proračunski deficit	Niži od 3% BDP-a	2,9% BDP-a
Javni dug	60% BDP-a	79,8% BDP-a

Izvor: ESB, (2022). *Izvešće o konvergenciji, lipanj 2022.*. Dostupno na : <https://www.ecb.europa.eu>

Vlada RH donijela je 21. srpnja 2022. Odluku o objavi uvođenja eura kao službene valute u Republici Hrvatskoj u kojoj je utvrđeno da će euro postati službena novčana jedinica i zakonsko sredstvo plaćanja u RH 1. siječnja 2023., a fiksni tečaj konverzije određen je na razini 1 euro = 7,53450 kuna (IUS-INFO, 2022).

4.2. Proces zamjene valute

Pravodobna opskrba banaka, Hrvatske pošte d.d. i poduzeća novčanicama i kovanim novcem eurabila je od ključne važnosti za učinkovit prelazak gotovinskog platnog prometa na novu valutu. Banke sutu uslugu pružale bez naknade u svim poslovnicama u prvih šest mjeseci od dana uvođenja eura. S druge strane, trgovine i ostala poduzeća pravovremeno su opskrbljena gotovim novcem eura kako bi mogli obavljati gotovinske transakcije u euru od dana njegova uvođenja, tj. 1. siječnja 2023. (Vlada RH, Hrvatska narodna banka, 2020). Zamjena valute bila je opsežani dugotrajan proces koji je iziskivao pomno planiranje i koordinaciju.

U tom je kontekstu od posebne važnosti bila suradnja Hrvatske narodne banke (HNB) i poslovnih banaka. HNB, kao institucija zadužena za nabavu novčanica i kovanog novca eura, pribavila ga je posuđivanjem od središnje banke Eurosustava na temelju ugovora s jednom od nacionalnih središnjih banaka Eurosustava (Vlada RH, Hrvatska narodna banka, 2020).

Sljedeći korak bila je predopskrba poslovnih banaka novčanicama (4 mjeseca prije prelaska na euro) i kovanicama eura (3 mjeseca prije prelaska na euro) kako bi se građanima i poduzećima mogle pružiti usluge zamjene valute (Euro.hr, 2022). Tijekom posredne predopskrbe (mjesec dana prije uvođenja eura) banke, Fina i Hrvatska pošta d.d. opskrbljivali su poslovne subjekte gotovim novcem eura, nakon čega je uslijedila opskrba građana kompletima kovanog novca (Croatia banka).

Na dan uvođenja eura počela je zamjena gotovog novca bez naknade u poslovnicama banaka, Fina i Hrvatske pošte d.d. Dvojni optjecaj, tj. razdoblje u kojem su se gotovinska plaćanja mogla izvršavati u kunama i eurima, započeo je 1. siječnja 2023. i završio 14. siječnja 2023. Početkom 2023. bankomati su opskrbljeni novčanicama manjih apena (10 i 20 eura) kako bi građani imali na raspolaganju sitniji novac (Euro.hr, 2022).

Banke, Fina i Hrvatska pošta d.d. od 1. siječnja 2024. prestaju mijenjati gotov novac, koji će se od tog datuma moći zamijeniti isključivo kod HNB-a (bez naknade). HNB će novčanice mijenjati bez vremenskog ograničenja, a kovanice do 31. prosinca 2025. Osim toga, građani će tijekom cijele 2023. godine moći konvertirati kunsku gotovinu polaganjem novca na bankovne račune u poslovnim bankama (Hrvatska udruga banaka).

Slika 3. Vremenski tijek aktivnosti povezanih sa zamjenom gotovog novca

Izvor: Vlada RH, Hrvatska narodna banka (2020), *Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom*. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/-/vlada-republike-hrvatske-donijela-je-nacionalni-plan-zamjene-hrvatske-kune-eurom>

Sva sredstva na računima automatizmom su prebačena u euro, kao i plaćanje karticama i sve povezane transakcije. Kad je riječ o kreditima, s danom prelaska na euro svi krediti u kunama i krediti s valutnom klauzulom smatraju se kreditima u eurima. Isto tako, svi važeći ugovori s pozivanjima na kunu preračunavaju se u euro (Ministarstvo financija, Vlada RH, 2022).

Kako bi se građanima olakšao prelazak na euro, uvedena je obveza dvojnog iskazivanja cijena u kunama i eurima od 5. rujna 2022. do 31. prosinca 2023. Cilj je je mjere omogućiti građanima da lakše prihvate novu valutu, ali i izbjeći neopravdano podizanje cijena (Hrvatska poštanska banka).

4.3. Koristi uvođenja eura u RH

Općenito, prihvaćanjem zajedničke valute povećava se korisnost novca kroz povećanu mikroekonomsku efikasnost, raste transparentnost cijena i smanjujuse nesigurnosti vezane uz nominalni devizni tečaj unutar područja. Uz to postoji korist od povećane makroekonomske stabilnosti zbog stabilnih cijena, pristupa širem financijskom

tržištu i mogućnosti vanjskog financiranja (Bilas, 2005). Tako će i uvođenje eura u RH donijeti brojne prednosti pojedincima, poduzećima i gospodarstvu u cjelini.

Uvođenje jedinstvene valute omogućuje lakše uspoređivanje cijena, što znači da građani više ne moraju preračunavati cijene robe i usluga, a to će potaknuti tržišno natjecanje i u konačnici bi moglo dovesti do smanjenja cijena u korist potrošača. Osim toga, eliminiraju se transakcijski troškovi i troškovi konverzije, čime plaćanje postaje jednostavnije. Jedinstvena valuta zbog toga bi mogla općenito olakšati međusobnu trgovinu i turizam (Bukovšak, Noršić, Šošić, 2003). Zamjena kune eurom građanima donosi određene praktične prednosti. Tako će se, primjerice, eliminirati gužve i čekanja u redovima mjenjačnica i banaka prilikom kupovine i prodaje eura (Ciraki i sur. 2023). Zahvaljujući jedinstvenoj valuti izbjeći će se gubitak vremena, ali i vrijednosti pri zamjeni valuta kod putovanja u druge države članice (Šimić, 2002). Euro će isto tako olakšati obrazovanje, rad i život u drugim zemljama europodručja te omogućiti štednju i ulaganje (ECB, 2019.).

Poduzeća će također imati koristi od uklanjanja transakcijskih troškova, a zahvaljujući jedinstvenoj valuti nestat će i valutni rizik. Osim toga, poduzeća mogu očekivati i smanjenje troškova poslovanja te će zbog integracije financijskih tržišta imati bolji pristup izvorima financiranja i veći izbor financijskih instrumenata (Bukovšak, Noršić, Šošić, 2003). Zahvaljujući euru poduzeća mogu jednostavnije, jeftinije i sigurnije kupovati, prodavati i trgovati unutar europodručja, ali i s ostatkom svijeta. Isto tako, uvođenje eura doprinosi stabilnosti gospodarstva jer omogućuje vladama dugoročno planiranje. Stabilno gospodarstvo smanjuje nesigurnost, potiče ulaganja i stvara povoljnije uvjete za razvoj poduzeća i otvaranje novih radnih mjesta (Europska unija, 2023).

Pozitivan učinak uvođenja eura mogao bi se osjetiti i u trgovini s obzirom na visok udio robne razmjene s državama članicama EU-a. Naime, prema najnovijim privremenim podacima Državnog zavoda za statistiku (tablica 1.), u razdoblju od siječnja do svibnja 2023. ukupni izvoz Republike Hrvatske iznosio je 9,6 milijardi eura. Više od polovice tog iznosa, odnosno 6,6 milijardi eura, činio je izvoz u EU. Zabilježen je rast izvoza iz EU-a u odnosu na isto razdoblje 2022. godine, kad je iznosio 9 milijardi eura. Ukupni uvoz u istom

razdoblju iznosio je 16,5 milijardi eura, od čega znatan dio (12,5 milijardi eura) čini uvoz iz EU-a. Ovdje je također riječ o povećanju u odnosu na isto razdoblje 2022. godine, kad je uvoz iz zemalja EU-a iznosio 11,9 milijardi eura.

Tablica 2. Prvi rezultati robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom

tis. eura

	I. - V. 2022.	I. - V. 2023.	indeksi I. - V. 2023. I. - V. 2022.
Izvoz	9 006 659	9 606 402	106,7
Države članice EU-a	6 285 277	6 598 772	105,0
Države nečlanice EU-a	2 721 382	3 007 630	110,5
Uvoz	16 264 308	16 494 814	101,4
Države članice EU-a	11 983 610	12 561 794	104,8
Države nečlanice EU-a	4 280 697	3 933 021	91,9
Saldo robne razmjene	-7 257 649	-6 888 412	1)
Pokrivenost uvoza izvozom, %	55,4	58,2	1)

1) Indeks se ne iskazuje.

Izvor: DZS (2023). *Robna razmjena RH s inozemstvom – privremeni podaci od siječnja do travnja 2023. I od siječnja do svibnja 2023.* Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58295>

Nadalje, prema istraživanju Kunovac i Pavić (2018), prednosti uvođenja eura u RH uključuju smanjenje premije za rizik koja bi mogla nastati prilikom pridruživanja monetarnoj uniji. To bi moglo rezultirati smanjenjem kamatnih stopa za novo zaduživanje, što je važno s obzirom na visoku zaduženost zemlje u stranim valutama. Osim toga, zamjena hrvatske kune eurom mogla bi imati pozitivne učinke na visoku stopu eurizacije u Hrvatskoj. Smanjenje premije rizika Hrvatske moglo bi se odraziti i na kredite domaćih poslovnih banaka, što bi imalo značajne posljedice na ukupnu gospodarsku aktivnost (Ciraki i sur., 2023).

Naposljetku, euro je jedan od najznačajnijih simbola europskog identiteta. Kao zajednička valuta promiče osjećaj pripadnosti i suradnje među državama članicama (Europska unija, 2023). Jedinstvena valuta tako će produbiti odnose s drugim državama članicama, a građanima omogućiti iskorištavanje brojnih prednosti koje nudi jedinstveno tržište

(Euro.hr, 2022).

4.4. Rizici i troškovi uvođenja eura u RH

Uvođenje eura kao službene valute ima i nekoliko negativnih konotacija povezanih ponajprije s tržištem kapitala, troškovima te gubitkom nacionalnog identiteta. Jedan od glavnih nedostataka uvođenja eura jest gubitak samostalne monetarne i tečajne politike države. U tom se kontekstu ističu osjetljivost na međunarodne tokove kapitala, zaduživanje i tečajne fluktuacije (Ciraki i sur. 2023). S druge strane, Hrvatska će moći sudjelovati u kreiranju i provedbi monetarne politike EU-a, čime se povećava mogućnost uključivanja njezinih interesa u odluke monetarne politike (Šonje, 2019).

Ne treba zanemariti ni nesklad između potreba monetarne unije i gospodarstva pojedine države članice. On za posljedicu može imati makroekonomske neravnoteže i rizik prekomjernog priljeva i akumulacije kapitala (Ciraki i sur. 2023). Ipak, analiza koju su proveli Kotarac, Kunovac i Ravnik (2017.) upućuje na općenito visok stupanj koordinacije poslovnih ciklusa i korelacije ekonomskih šokova između Hrvatske i država europodručja.

Premda će, kako je prethodno spomenuto, transakcijski troškovi biti niži, pojavit će se dodatni troškovi za banke i središnje banke. To su, primjerice, troškovi zamjene gotovog novca u optjecaju te troškovi prilagodbe informatičkih, računovodstvenih i komunikacijskih sustava. Međutim, riječ je o jednokratnim operativnim troškovima koje uvelike nadmašuju koristi koje proizlaze iz smanjenih transakcijskih troškova (Šonje, 2019).

Određene troškove snosit će i Vlada i HNB, a riječ je o prijenosu sredstava ECB-u i doprinosu ESM-u, mehanizmu za pružanje financijske pomoći zemljama europodručja pogođenima financijskom krizom. No i ovdje se radi o jednokratnim troškovima, koji državi uz to donose određene pogodnosti. Naime, guverner HNB-a ubuduće sudjeluje u Upravnom vijeću ECB-a, a u slučaju financijskih poteškoća, i Hrvatska ima pravo na sredstva iz ESM-a (Euro.hr, 2022).

U kontekstu rizika treba spomenuti i opasnost od zaokruživanja cijena na štetu potrošača. Budući da je Hrvatska već dugo integrirana u europska tržišta, a cijene proizvoda kojima se intenzivno trguje na međunarodnoj razini uglavnom prilagođene, rizik od takvog zaokruživanja cijena nije naročito velik (Šonje, 2019). Ipak, u svrhu zaštite potrošača uvedena je obveza dvojnog iskazivanja cijena. To znači da se u utvrđenom razdoblju cijene moraju iskazati u kunama i eurima za sve oblike prodaje, i to na uočljiv i jasan način te se pritom mora koristiti fiksni tečaj konverzije (Euro.hr, 2022).

Konačno, uz prihvaćanje nove jedinstvene valute neminovno se veže gubitak vlastite valute kao važnog dijela nacionalnog identiteta i simbola suvereniteta. Iako se u europodručju upotrebljavaju iste novčanice eura na kojima su prikazana razdoblja europske kulture i povijesti, na stražnjoj strani kovanica svaka članica monetarne unije, pa tako i Hrvatska, prikazuje svoje nacionalne motive (Šimić, 2002). Nacionalni simboli tako se neće izgubiti, a uz to će se na određen simboličan način poručiti da nije riječ o stranom preuzetom novcu, nego novoj vlastitoj valuti (Šonje, 2019).

Neosporna je činjenica da uvođenje jedinstvene valute nosi određene nedostatke, no treba naglasiti da je uglavnom riječ o jednokratnim troškovima i zanemarivim rizicima, dok su koristi trajne i konkretne. Drugim riječima, koristi od prelaska na novu valutu znatno nadmašuju sve navedene nedostatke.

5. UČINCI UVOĐENJA EURA U REPUBLICI HRVATSKOJ

U ovom poglavlju opisuje se utjecajuvođenja eura na inozemna izravna ulaganja, turizam kao jedan od ključnih gospodarskih sektora u Hrvatskoj te porast cijena. Na kraju se ukratko analizira mišljenje hrvatske javnosti o uvođenju eura.

5.1. Utjecaj na inozemna izravna ulaganja

Uvođenje eura kao službene valute u Hrvatsku može, među ostalim, imati utjecaj na inozemna izravna ulaganja (engl. *Foreign direct investment (FDI)*) u zemlju. Riječ je o ulaganjima stranih tvrtki u gospodarske aktivnosti u drugim zemljama, poput osnivanja podružnica, stjecanja vlasničkih udjela ili ulaganja u infrastrukturu (Bukovšak, Ćudina, Pavić, 2018). Takva ulaganja pokreću investicijski ciklus u zemlji te doprinose povećanju bruto investicija, rastu zaposlenosti, povećanju dohotka domaćih radnika, prijenosu novih tehnologija te stabilnosti gospodarstva u cjelini (Martišković, Vojak, Požega, 2012).

Budući da velik dio inozemnih izravnih ulaganja dolazi upravo iz EU-a, korištenje iste valute kao i većina zemalja EU-a može olakšati poslovne transakcije, što bi moglo privući strane investitore jer će im biti jednostavnije poslovati u Hrvatskoj (Bukovšak, Ćudina, Pavić, 2018).

Kad je riječ o imovini (tablica 2.), među zemljama EU-a kao najveći ulagači u RH tijekom 2022. godine ističu se Njemačka (16,4 milijuna eura), Švedska (15,1 milijun eura) i Poljska (10,4 milijuna eura). Prema dosadašnjim podacima za 2023., uvjerljivo najveći priljev inozemnih izravnih ulaganja dolazi iz Italije (296,8 milijuna eura), a slijede Njemačka (41,5 milijuna eura), Irska (26,5 milijuna eura) i Slovenija (22,5 milijuna eura).

Tablica 3. Inozemna izravna ulaganja u RH:imovina (prema zemljama) u milijunima eura

Zemlja	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	1. tr. 2023. ¹⁾
SLOVENIJA	-85,2	86,0	354,7	151,5	-57,9	83,2	104,8	-5,9	91,2	598,4	-112,0	22,5
ITALIJA	0,9	-8,3	-8,0	1,1	0,4	-0,6	-1,8	19,2	8,4	-11,6	-0,8	296,8
POLJSKA	-8,0	-34,4	10,0	2,6	22,1	19,1	15,4	11,5	-29,2	7,8	10,4	3,1
AUSTRIJA	-13,9	20,2	-0,8	-30,9	-0,2	7,1	21,5	11,6	17,5	51,0	-31,3	10,6
FRANCUSKA	2,2	-0,8	-0,2	-1,8	0,7	2,2	-1,6	0,3	0,8	108,2	-4,1	-21,5
NJEMAČKA	-163,1	2,9	4,0	-2,3	2,3	4,5	-5,6	61,8	30,0	-85,6	16,4	41,5
MALTA	-29,7	13,9	7,3	37,5	22,4	1,2	0,0	4,5	0,1	2,7	0,0	0,0
RUMUNJSKA	1,7	3,5	-21,6	-0,3	-0,4	6,7	20,8	33,1	0,7	3,0	16,3	5,6
MAĐARSKA	-3,2	6,6	7,2	-179,2	1,3	0,0	4,8	2,5	-2,0	-6,6	0,8	1,5
DANSKA	2,9	5,8	9,1	6,7	7,6	6,8	4,7	-12,9	2,7	-3,3	-4,7	3,8
ČEŠKA	-1,3	-1,2	-4,0	-1,0	2,6	1,9	4,6	1,5	1,1	2,6	0,0	5,7
SLOVAČKA	0,7	14,0	0,9	0,1	-0,4	0,8	-0,6	-0,4	0,9	0,7	2,3	0,5
LUKSEMBURG	45,2	-40,4	2,0	1,3	-1,7	-2,1	1,7	20,7	1,5	2,5	-17,2	10,9
BELGIJA	13,4	6,7	-5,3	-1,7	4,5	-1,0	4,1	1,7	-6,6	-0,9	0,0	0,0
BUGARSKA	5,6	2,0	3,6	3,1	0,6	-3,0	1,2	4,3	2,0	-0,6	2,7	-1,7
ŠVEDSKA	0,7	-0,3	0,0	-0,2	3,3	9,9	2,5	-15,0	6,6	1,1	15,1	-4,1
CIPAR	0,0	0,0	0,0	-0,1	-0,5	-0,1	10,1	0,5	-0,4	-0,9	0,3	0,1
IRSKA	1,0	-0,4	-0,5	0,0	0,1	0,0	5,8	-1,6	-0,4	-6,2	-31,2	26,5
NIZOZEMSKA	-35,1	39,7	1.456,9	-119,7	-1.635,6	-1.155,5	-13,3	-96,6	-53,0	69,9	-30,8	-75,5

Izvor: HNB (2023). *Inozemna izravna ulaganja*. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>

Tablica 4. Inozemna izravna ulaganja u RH: obveze (prema zemljama) u milijunima eura

Zemlja	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	1. tr. 2023. ¹⁾
NIZOZEMSKA	-246,5	202,7	2.419,5	-84,8	-847,9	-1.053,0	20,5	2.288,6	-43,6	20,0	66,2	18,4
AUSTRIJA	645,9	103,0	-214,5	-881,8	-1.331,8	402,1	328,7	209,4	177,2	480,7	569,9	187,9
NJEMAČKA	-134,1	142,6	-809,2	187,4	182,1	225,0	202,5	167,9	148,3	565,4	183,8	285,8
LUKSEMBURG	175,3	35,1	22,8	290,3	272,0	435,2	88,4	341,1	728,5	388,9	202,2	69,1
ITALIJA	42,9	36,4	15,4	7,1	1.909,6	51,2	-33,9	-40,8	108,9	286,2	372,4	101,6
MAĐARSKA	40,1	-169,6	-89,9	-109,0	51,2	534,4	74,6	19,3	-46,8	221,8	332,8	-13,1
SLOVENIJA	0,0	49,5	28,9	86,7	46,8	100,2	-85,1	146,3	32,8	451,5	225,0	38,2
MALTA	14,6	6,7	51,9	11,5	60,1	35,9	36,6	9,6	31,9	-0,3	815,7	22,2
FRANCUSKA	-4,9	26,6	37,3	19,4	38,6	-488,6	3,7	17,4	10,9	22,0	134,4	-101,4
ČEŠKA	312,3	-8,0	20,7	16,8	30,5	9,9	129,1	53,2	55,4	99,9	174,3	29,7
BELGIJA	27,0	11,6	10,7	39,5	5,1	24,8	5,5	41,5	19,2	18,8	14,8	-7,9
ŠVEDSKA	-26,0	-43,7	-12,8	-1,8	92,1	19,6	124,4	17,5	-301,3	45,1	93,3	26,7
SLOVAČKA	10,0	38,8	19,3	39,2	-34,1	15,4	4,5	16,8	19,3	142,6	53,7	20,3
POLJSKA	6,2	6,2	5,5	36,4	-8,4	31,5	19,2	20,8	31,9	114,3	54,8	-3,6
DANSKA	9,0	29,0	-3,7	13,2	10,2	22,6	13,5	6,7	12,1	21,2	13,2	7,4
IRSKA	1,4	0,8	16,3	99,9	-32,1	-45,3	8,6	55,5	-51,2	-2,0	28,1	33,1
ŠPANJOLSKA	12,6	11,9	1,8	3,7	10,6	10,8	7,0	-18,6	1,3	55,3	22,1	28,3
CIPAR	16,9	-8,3	-7,6	17,0	-187,5	58,8	-18,5	-20,4	16,6	45,4	-454,1	48,6

Izvor: HNB (2023). *Inozemna izravna ulaganja*. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>

Iz perspektive obveza (tablica 3.), tijekom 2022. najveće iznose potražuju Malta (815, 7

milijuna eura), Austrija (569,9 milijuna eura), Italija (372,4 milijuna eura) i Mađarska (332,8 milijuna eura). Iz dostupnih podataka za 2023. vidljiv je najveći priljev ulaganja iz Njemačke (285,8 milijuna eura) i Austrije (187,9 milijuna eura).

Kako je navedeno u prethodnom poglavlju, eliminiranje troškova konverzije znatno će pogodovati poduzećima jer će se ukloniti prepreke trgovini. To znači da će veća konkurentnost na financijskom tržištu i lakši pristup stranih poduzeća doprinijeti učinkovitijem poslovanju (Bukovšak, Noršić, Šošić, 2003). Osim toga, uvođenje eura može pružiti veću stabilnost valute i smanjiti rizik od valutnih fluktuacija. To može biti privlačno za investitore koji žele izbjeći rizik od tečajnih promjena i osigurati stabilnost svojih ulaganja (Bukovšak, Ćudina, Pavić, 2018).

Ukratko, kad je riječ o inozemnim izravnim ulaganjima, euro donosi nedvojbene koristi: od pojednostavnjenog poslovanja, preko veće stabilnosti do potencijalnog poboljšanja ulagačke klime.

5.2. Utjecaj na turizam

Zasad ne postoji mnogo istraživanja o učincima uvođenja eura na turizam, no budući da RH uzastopno ostvaruje pozitivne rezultate u tom sektoru, uvođenje eura bi, po svoj prilici, trebalo biti pozitivno. Uzimajući u obzir da se većina konkurenata Hrvatske u području turizma, kao i većina posjetitelja, već nalazi u europodručju, potencijalne koristi prelaska na euro tim su veće. Eliminiranje troškova konverzije, veća transparentnost te lakše uspoređivanje cijena doprinose konkurentnosti turističkog sektora (Bukovšak, Ćudina, Pavić, 2017), a neizostavan rizik od zaokruživanja cijena u eurima izbjeći će se dvojnim iskazivanjem cijena (Kersan-Škabić, 2022).

Ministarstvo turizma i sporta navodi da gotovo 70% ukupnih prihoda u turističkom sektoru dolazi iz zemalja europodručja, čiji posjetitelji čine otprilike 60% ukupnih noćenja. Poziva se i na dostupna relevantna istraživanja koja idu u prilog navedenim predviđanjima: učinak uvođenja jedinstvene valute uglavnom je pozitivan (Vlada RH, Ministarstvo turizma i sporta, 2020).

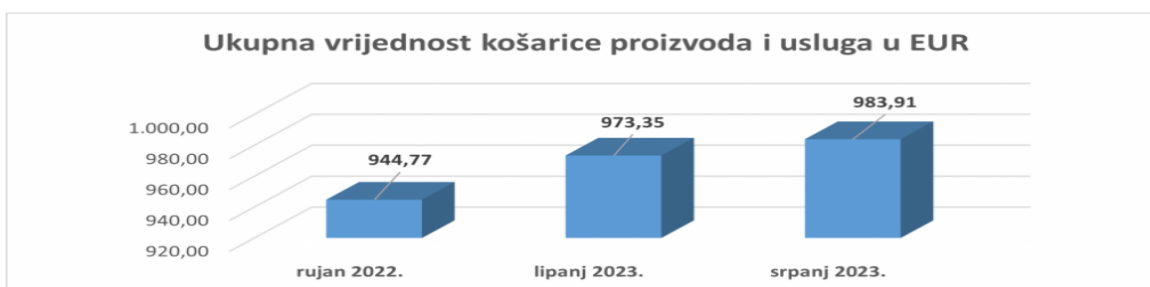
O tome svjedoče i najnoviji podaci Državnog zavoda za statistiku: strani su gosti u lipnju 2023. ostvarili 2,4 milijuna dolazaka (3,2% više nego u lipnju 2022.) te 12,3 milijuna noćenja (0,9% više nego u lipnju 2022.). Najviše je stranih turista iz Njemačke (30,1% noćenja od ukupnih ostvarenih noćenja stranih gostiju), a slijede noćenja turista iz Austrije (10,5%), Slovenije (8,4%), Poljske (8,2%), Češke (6,3%) i Ujedinjene Kraljevine (4,7%) (Državni zavod za statistiku, 2023). Konkretno, na godišnjoj razini uočava se porast gostiju iz Njemačke (koji su 2022. ostvarili 28,6% noćenja od ukupnih noćenja stranih turista) i Slovenije (9,1% u 2022.) (Državni zavod za statistiku, 2022.)

Iz toga proizlazi da uvođenje eura može pružiti određene olakšice iznajmljivačima i poslovnim subjektima u sektoru turizma, ponajprije zbog izostanka preračunavanja valuta i nepovoljnih tečajeva. Očekuje se da će to dodatno potaknuti turizam i pomoći u održavanju kontinuiranih visokih turističkih prihoda, osobito od stranih turista.

5.3. Utjecaj na rast cijena

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja u suradnji s Državnim zavodom za statistiku na mjesečnoj osnovi prati kretanje maloprodajnih cijena 103 proizvoda (fiksna košarica) u devet hrvatskih gradova (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Vlada RH, 2023).

Graf 1. Kretanje prosječnih maloprodajnih cijena u rujnu 2022. te lipnju i srpnju 2023.

Izvor: EUROHR. (2023.) *Praćenje kretanja cijena roba i usluga u kunama i u eurima u RH u srpnju 2023.*
Dostupno na: <https://euro.hr/pracenje-kretanja-cijena-roba-i-usluga-u-kunama-i-u-eurima-u-republici-hrvatskoj-u-srpnju-2023/>

Iz prikazanih podataka (graf 1.) uočava se porast ukupne cijene košarice (0,6%) u srpnju 2023. (983,91eura) u odnosu na lipanj 2023. (973,35 eura). U usporedbi s rujnom 2022. (944,77eura), cijena u srpnju povećala se za 4,1%.

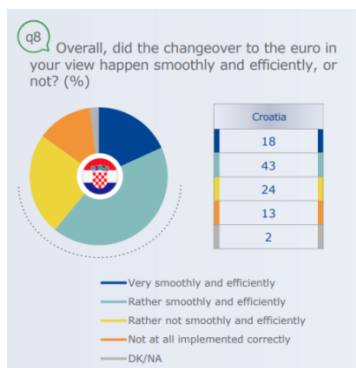
Kretanje cijena prati se i prema grupama proizvoda u košarici, pa je tako u čak 11 grupa zabilježen porast cijena, u 3 grupe došlo je do smanjenja cijena, dok su u jednoj cijene ostale nepromijenjene. Najveće mjesečno poskupljenje evidentirano je u skupini proizvoda za osobnu higijenu i njegu (povećanje od 15,1% u srpnju 2023. u odnosu na lipanj 2023.), a slijedi voće (3,7%), kruh i proizvodi od žitarica (2,5%), alkoholna pića (2,3%) te riba i riblji proizvodi (2,2%). Najveće sniženje zabilježeno je u kategoriji povrća (7,7% u srpnju 2023. u odnosu na lipanj 2023.), ulja i masti (3,6%) te mlijeka i mliječnih proizvoda (0,7%) (Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Vlada RH, 2023).

Međutim, taj porast cijena događa se u širem kontekstu inflacije i energetske krize. Stoga je Vlada RH u kolovozu 2023. donijela opsežan paket mjera kako bi se kućanstva zaštitilo od rasta cijena. Tako će se, uz jednokratnu potporu umirovljenicima i korisnicima doplatka za djecu, ograničiti i cijene 30 osnovnih proizvoda, što predstavlja ukupnu uštedu od 23,57% u odnosu cijene krajem 2022. godine (Vlada RH,2023).

5.4. Javno mnijenje o potpori uvođenju eura u Republici Hrvatskoj

Prema rezultatima istraživanja Eurobarometra "Croatia afterthe euro changeover" (Hrvatska nakon prelaska na euro) provedenog u siječnju 2023. (Europska unija, 2023), Hrvati uglavnom podupiru prelazak na euro kao novu valutu. Kako je vidljivo iz podataka u nastavku, ukupno 61% građana smatra da je prelazak na euro protekao neometano i učinkovito (slika 4.). Kad je riječ o informiranju, visok postotak građana, njih 88%, izjavilo je da su dobro informirani o novoj valuti (slika5.). Građani isto tako izražavaju zadovoljstvo dvojnim iskazivanjem cijena. Naime, čak 78% ispitanika tu mjeru ocjenjuje korisnom (slika 6.).

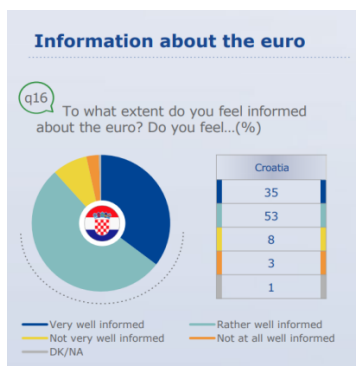
Slika 4. Kako građani ocjenjuju proces prelaska na euro

Izvor: Europska unija. (2023). *Eurobarometer*.

Dostupno na: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3013>

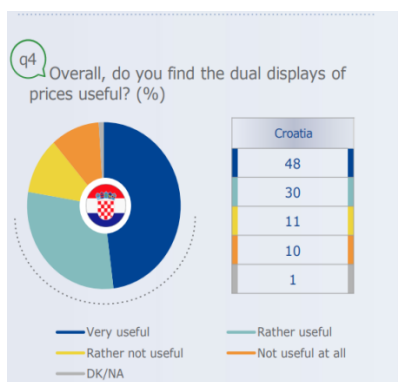
Slika 5. Informiranost građana o euru

Izvor: Europska unija. (2023). *Eurobarometer*.

Dostupno na: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3013>

Slika 6. Kako građani ocjenjuju dvojno iskazivanje cijena

Izvor: Europska unija. (2023). *Eurobarometer*.

Dostupno na: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3013>

6. ZAKLJUČAK

Pridruživanje ekonomskoj i monetarnoj uniji znači veću integraciju na europska tržišta, lakšu međunarodnu trgovinu i jednostavnije načine plaćanja. Građani bi koristi uvođenja eura trebali osjetiti kroz stabilnost cijena i veći izbor proizvoda i usluga, dok će se poduzećima omogućiti znatno brže, učinkovitije i transparentnije poslovanje. Ne treba zanemariti ni pozitivan učinak na opću stabilnost i rast gospodarstva, ublažavanje valutnog rizika, koje bi moglo potaknuti opću gospodarsku aktivnost.

Učinak na inozemna izravna ulaganja također će biti povoljan budući da će jedinstvena valuta smanjiti fluktuacije i olakšati transakcije, što bi dugoročno moglo privući strane ulagače. Pozitivni učinci odrazit će se i na turizam kao jedan od ključnih sektora hrvatskog gospodarstva: nestat će troškovi konverzije, a zajednička valuta osigurat će veću transparentnost.

Prelazak na euro popraćen je i određenim rizicima, prije svega gubitak nacionalne monetarne i tečajne politike i s njim povezane fluktuacije. Tu je i učinak zaokruživanja cijena, no on se nastoji izbjeći mjerama dvojnog iskazivanja cijena. Ulazak u monetarnu uniju podrazumijeva i određene, premda jednokratne, troškove za Vladu i HNB te poslovne i središnje banke.

Uvođenje nove valute u Hrvatskoj bilo je pomno planirano i dobro pripremljeno. Postupak je protekao neometano i bez poteškoća, a financijske institucije, poduzeća i stanovništvo na vrijeme su opskrbljenim dovoljnom količinom gotovog novca. Građani su općenito zadovoljni samim procesom prelaska, informiranjem o novoj valuti i dvojnim iskazivanjem cijena.

Ukupno gledajući, koristi uvođenja eura premašuju uključene rizike te bi nova valuta Hrvatskoj mogla donijeti konkretne i dugoročne prednosti.

10. Literatura

Knjige, znanstveni radovi

1. Bilas, V. (2005). *Teorija optimalnog valutnog područja; euro i Europska monetarna unija*. Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, 3 (1), 39-53. <https://hrcak.srce.hr/26211>
2. Blanchard, O. (2003). *Macroeconomics*. 3/ed, UpperSaddleRiver: PrenticeHall
3. Bukovšak, M., Noršić, I. i Šošić, V. (2003). *Europska monetarna unija – institucionalni i ekonomski aspekti*. Zagreb: Masmedia
4. Bukovšak, M., Čudina, A. i Pavić, N. (2018). *Utjecaj uvođenja eura u Hrvatskoj na međunarodnu razmjenu i inozemna izravna ulaganja*. *Privredna kretanja i ekonomska politika*, 27 (1 (142)), 95-128. <https://doi.org/10.15179/pkiep.27.1.3>
5. Ciraki, T., Vakanjac, D., Lulić, I. (2023). *Hrvatski model uvođenja eura i njegova usporedba s modelima odabranih zemalja eurozone*. EKONOMIJA, TURIZAM, TELEKOMUNIKACIJE I RAČUNARSTVO, vol. V, broj 1str. 129-141. <https://hrcak.srce.hr/295103>
6. Friedman, M. (1953). *The case for flexible exchange rates*. U M. Friedman (Ur.), *Essays in positive economics* (str. 157–203). Chicago, IL: University of Chicago Press.
7. Ingram, J.C. (1962). *Regional Payments Mechanisms: The Case of Puerto Rico*. University of North Carolina Press, Chapel Hill
8. Kenen, P. (1969). *The Theory of Optimum Currency Areas: An Eclectic View*. U: Mundell, R. And Swoboda, A., Eds., *Monetary Problems of the International Economy*. The University of Chicago Press, Chicago
9. Kersan-Škabić, I. (2015). *Ekonomija Europske unije*. 2.izd, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Fakultet ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković“, Pula
10. Kersan-Škabić, I. (2022). *Uvođenje eura u Republici Hrvatskoj i utjecaj na turizam*, UHPA, 11. str. 31-34.
11. Kotarac, K., Kunovac, D. I Ravnik, R. (2017). *Usklađenost poslovnih ciklusa i ekonomskih šokova između Hrvatske i država europodručja*. Hrvatska narodna banka, Zagreb
12. Kunovac, D., i Pavić, N. (2018). *'Može li uvođenje eura u Hrvatskoj sniziti trošak zaduživanja?'*, *Privredna kretanja i ekonomska politika*, 27(1 (142)), str. 71-94. <https://doi.org/10.15179/pkiep.27.1.2>
13. Martišković, Ž., Vojak, N., i Požega, S. (2012). *Značaj inozemnih ulaganja u Republiku Hrvatsku*. Zbornik Veleučilišta u Karlovcu, 2(1), str. 125-135. <https://hrcak.srce.hr/87542> .

Pristupljeno 1. rujna 2023.

14. McKinnon, R. (1963). *Optimum Currency Area*. American Economic Review, Vol. 52, str. 717-725.
15. Mintz, N.N. (1970). *Monetary Union and Economic Integration*. The Bulletin, New York University, New York
16. Mundell, R. A. (1961). *A Theory of Optimum Currency Areas*. The American Economic Review, Vol. 51(4) str. 657-665
17. Samardžija, V, Staničić, M i Nikić, G.(2000). *Hrvatska i Europska unija: koristi i troškovi integriranja*. Zagreb: Institut za međunarodne odnose (IMO)
18. Šimić, D. (2002). *Europska unija danas i sutra*. Samobor: Mala geografska biblioteka
19. Šonje, V. (2019). *Euro u Hrvatskoj za i protiv*. Zagreb: Arhiva analitika, Ekonomski lab
20. Vujčić, B. (ur.) (2003). *Euro: Europska monetarna unija i Hrvatska*. Zagreb: Masmedia

Internetski izvori

1. Eur-lex. (2023). *Ugovori o pristupanju*. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/collection/eu-law/treaties/treaties-accession.html?locale=hr> (Pristupljeno 27. srpnja 2023.)
2. EUROHR. (n.d.). *Kako će se organizirati predopskrba eurima?* Dostupno na: <https://euro.hr/faq/kako-ce-se-organizirati-predopskrba-eurima/> (Pristupljeno 19.09.2023.)
3. EUROHR. (2023.) *Praćenje kretanja cijena roba i usluga u kunama i u eurima u Republici Hrvatskoj u srpnju 2023*. Dostupno na: <https://euro.hr/pracenje-kretanja-cijena-roba-i-usluga-u-kunama-i-u-eurima-u-republici-hrvatskoj-u-srpnju-2023/>
4. Europska unija. (2023a). *Eurobarometer*. Dostupno na: <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3013>
5. European Central Bank (2022a). *Hrvatska ulazi u europodručje 1. siječnja 2023*. Dostupno na: <https://www.ecb.europa.eu/press/pr/date/2022/html/ecb.pr220712~b97dd38de3.hr.html>
6. European Central Bank (2022b). *Kakve vam pogodnosti donosi euro?*. Dostupno na: <https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me/html/benefits-euro-at20.hr.html>
7. European Union. (2023b). *History and purpose*. Dostupno na: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/history-and-purpose_en
Pristupljeno 27. svibnja 2023.

8. Europska unija. (2023c). *Prednosti eura*. Dostupno na: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/euro/benefits_hr Pristupljeno 17. lipnja 2023.
9. Europski parlament (2023). *Povijest ekonomske i monetarne unije*. Dostupno na: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/79/povijest-ekonomske-i-monetarne-unije> Pristupljeno 27. svibnja 2023
10. Europsko vijeće, Vijeće Europske unije (2020). *Uvjeti za pristupanje europodručju: konvergencijski kriteriji*. Dostupno na: <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/joining-the-euro-area/convergence-criteria/> Pristupljeno 17. lipnja 2023.
11. IUS-INFO. (2022). *Vlada donijela odluku o objavi uvođenja eura*. Dostupno na: <https://www.iusinfo.hr/aktualno/dnevne-novosti/vlada-donijela-odluku-o-objavi-uvo%C4%91enja-eura-51579>
12. Klinc, B. (2022a). *O euru*. [online] EURO HR. Dostupno na: <https://euro.hr/o-euru/>
13. Klinc, B. (2022b). *Od 5. Rujna obvezno dvojni skazivanj ecijena u kuni i euru*. [online] EURO HR. Dostupno na: <https://euro.hr/od-danas-obvezno-dvojno-iskazivanje-cijena-u-kuni-i-euru/>
14. Ministarstvo financija.(2022). *Hrvatska ispunjava sve kriterije i spremna je zauvođenje eura 1. siječnja 2023*. Dostupno na: <https://mfin.gov.hr/vijesti/hrvatska-ispunjava-sve-kriterije-i-spremna-je-za-uvodjenje-eura-1-sijecnja-2023/3309>
15. Ministarstvo gospodarstva. (2023). *Praćenje kretanja cijena roba i usluga u kunama i u eurima u Republici Hrvatskoj u srpnju 2023*. Dostupno na: <https://mingor.gov.hr/vijesti/pracenje-kretanja-cijena-roba-i-usluga-u-kunama-i-u-eurima-u-republici-hrvatskoj-u-srpnju-2023/9371>
16. Ministarstvo turizma (2020). *Pozitivni učinci uvođenja eura posebice na turizam*. Dostupno na: <https://mint.gov.hr/vijesti/ministarstvo-turizma-i-sporta-pozitivni-ucinci-uvodjenja-eura-posebice-na-turizam/22040> Pristupljeno 8. svibnja 2023
17. Vlada RH, Hrvatska narodna banka (2020), *Nacionalni plan zamjene hrvatske kune eurom*. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/-/vlada-republike-hrvatske-donijela-je-nacionalni-plan-zamjene-hrvatske-kune-eurom> Pristupljeno 8. svibnja 2023.
18. Vlada RH (2019). *Vlada Republike Hrvatske – Prihvaćanje pisma namjere o ulasku u ERM II još jedna potvrda dobrog reformskog smjera Hrvatske*. Dostupno na: <https://vlada.gov.hr/vijesti/prihvacanje-pisma-namjere-o-ulasku-u-erm-ii-jos-jedna-potvrda-dobrog-reformskog-smjera-hrvatske/26322>

19. Croatia banka (n.d.). *Croatia banka | Predopskrba*. Dostupna na: <https://www.croatiabanka.hr/hr/euro/uvodenje-eura/predopskrba/>
20. HPB (n.d.). *HPB - Uvođenje eura u Hrvatskoj*. Dostupno na: <https://www.hpb.hr/hr/uvodjenje-eura-u-republici-hrvatskoj/7329>
21. HUB (n.d.). *Završena prilagodba bankomatske mreže za isplatu euro novčanica*. Dostupno na: <https://www.hub.hr/hr/završena-prilagodba-bankomatske-mreze-za-isplatu-euro-novcanica>
22. HNB (2023). *Inozemna izravna ulaganja*. Dostupno na: <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>
23. DZS (2023a). *Robna razmjena RH s inozemstvom – privremeni podac i od siječnja do travnja 2023. i od siječnja do svibnja 2023.* Dostupno na: <https://podaci.dzs.hr/2023/hr/58295>
24. Europska središnja banka, (2022). *Izvješće o konvergenciji, lipanj 2022.* Dostupno na : <https://www.ecb.europa.eu/pub/convergence/html/ecb.cr202206~e0fe4e1874.hr.html#toc84>
25. Državni zavod za statistiku (2023b). *Dolasci i noćenja turista u 2022.* Dostupno na : <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29506>
26. Vlada RH (2023). *Predstavljen peti antiinflacijski paket mjera Vlade - Cijena struje ostaje ista, ograničavaju se cijene za 30 proizvoda.* Dostupno na : <https://vlada.gov.hr/vijesti/predstavljen-peti-antiinflacijski-paket-mjera-vlade-cijena-struje-ostaje-ista-ogranicavaju-se-cijene-za-30-proizvoda/39002>

Popis slika, tablica i grafikona

Popis slika

Slika 1. Ključni kriteriji za formiranje monetarne unije	6
Slika 2. Konvergenijski kriteriji za pristupanje europodručju	11
Slika 3. Vremenski tijek aktivnosti povezanih sa zamjenom gotovog novca	16
Slika 4. Kako građani ocjenjuju proces prelaska na euro	26
Slika 5. Informiranost građana o euru	26
Slika 6. Kako građani ocjenjuju dvojno iskazivanje cijena	26

Popis tablica

Tablica 1. Kriteriji koje je RH zadovoljila da bi pristupila u EMU	14
Tablica 2. Prvi rezultati robne razmjene Republike Hrvatske s inozemstvom	18
Tablica 3. Inozemna izravna ulaganja u RH: imovina (prema zemljama) u milijunima eura	22
Tablica 4. Inozemna izravna ulaganja u RH: obveze (prema zemljama) u milijunima eura	22

Popis grafikona

Graf 1. Kretanje prosječnih maloprodajnih cijena u rujnu 2022. te lipnju i srpnju 2023.	24
---	----

SAŽETAK

Pristupanjem Europskoj uniji 2013. Hrvatska se obvezala na usvajanje eura, što znači i produblјivanje integracije u europsko gospodarstvo. Teorija optimalnog valutnog područja bavi se pitanjem vlastite nacionalne valute i preduvjeta za sudjelovanje u monetarnoj uniji. Tako se, među ostalim, pretpostavlja da veća usklađenost poslovnih ciklusa i integriranost zemlje s monetarnom unijom znači i manji rizik od asimetričnih šokova. S tim ciljem osnovana je i ekonomska i monetarna unija s eurom kao zajedničkom valutom.

Uvođenje eura u Republici Hrvatskoj bio je dugotrajan i složen proces koji je utjecao na građane, poduzeća i gospodarstvo u cjelini. Uz stabilnost cijena, jedna od glavnih koristi za građane bit će širi izbor dostupnih proizvoda i usluga zahvaljujući tržišnom natjecanju potaknutom uspoređivanjem cijena. Jedinstvena valuta za poduzeća znači efikasnije, jeftinije i bolje regulirano poslovanje u europodručju i izvan njega. Kad je riječ o gospodarstvu, uvođenje eura pridonijet će općoj stabilnosti i smanjenju premije rizika. S druge strane, tu su i određeni rizici, ponajprije gubitak vlastite monetarne politike i makroekonomske neravnoteže koje proizlaze iz mogućih suprotstavljenih potreba monetarne unije i države.

Nadalje, uvođenje eura nezaobilazno će imati učinak i na inozemna izravna ulaganja: zahvaljujući jedinstvenoj valuti transakcije će biti lakše, a troškovi konverzije manji, što bi u konačnici moglo poboljšati poslovnu klimu i privući inozemne ulagače. Prelazak na euro mogao bi pogodovati i rastu turističkog sektora, s obzirom na to da većina posjetitelja dolazi upravo iz zemalja europodručja.

Ankete pokazuju da su mišljenja hrvatskih građana o uvođenju eura općenito pozitivna te da smatraju da je postupak prelaska na euro protekao učinkovito i bez poteškoća.

Ključne riječi: euro, europodručje, monetarna politika, ekonomska i monetarna unija

SUMMARY

By joining the European Union in 2013, Croatia undertook to adopt the euro, which also includes deeper integration into the European economy. The optimum currency area (OCA) theory addresses the question of a country's own national currency and offers criteria for participating in a monetary union. It states, *inter alia*, that a greater alignment of business cycles and the country's integration into the monetary union implies a lower risk of asymmetric shocks. It is with this goal in mind that the economic and monetary union was established, with the euro as its common currency.

Introducing the euro in the Republic of Croatia was a long-term and complex process affecting citizens, businesses and the economy as a whole. In addition to price stability, one of the main benefits for citizens will be a wider choice of products and services available thanks to the competition driven by price comparison. For companies, a single currency will mean more efficient, cheaper and better-regulated business activities in and outside the euro area.

As for the economy, the introduction of the euro will contribute to its overall stability while reducing the risk premium. Nevertheless, there are also certain risks, notably the loss of the country's own monetary policy and macroeconomic imbalances resulting from possible conflicting needs of the monetary union on the one hand and the country on the other hand.

Furthermore, the introduction of the euro will inevitably affect foreign direct investment: the single currency will ensure easier transactions and lower conversion costs, which could eventually improve the business climate and attract foreign investors. The transition to the euro could likewise favour the growth of the tourism sector, with most visitors coming from the euro area.

Surveys have shown generally positive feedback from Croatian citizens about the introduction of the euro, who view the euro change over process as smooth and efficient.

Keywords: euro, euro area, monetary policy, economic and monetary union